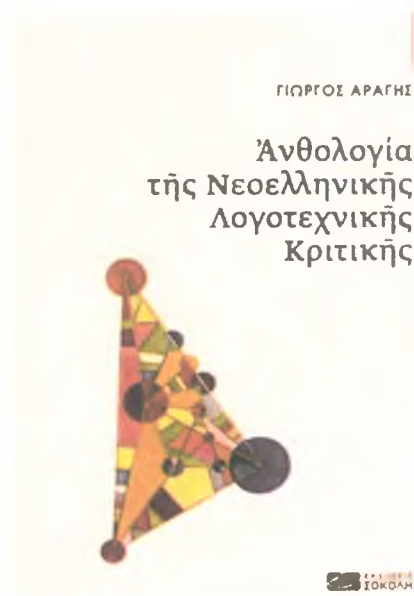

«Ανθολογία της νεοελληνικής κριτικής» του Γιώργου Αράγη. Εκδόσεις Σοκόλη

Από [Νεολογος Αττικής](#) - Δι. 30 Σεπ, 2019

Στο βιβλίο του Γιώργου Αράγη, «Ανθολογία της νεοελληνικής κριτικής» -κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Σοκόλη- ανθολογούνται οι 39 παρακάτω συγγραφείς:

Αδαμάντιος Κοραής, Κωνσταντίνος Ασώπιος, Σπυρίδων Ζαμπέλιος, Εμμανουήλ Στάης, Ιάκωβος Πολυλάς, Εμμανουήλ Ροΐδης, Άγγελος Βλάχος, Γεώργιος Καλοσγούρος, Κωστής Παλαμάς, Μιχαήλ Μητσάκης, Γρηγόριος Ξενόπουλος, Κωνσταντίνος Χατζόπουλος, Μάρκος Αυγέρης, Γιάννης Αποστολάκης, Κλέων Παράσχος, Άλκης Θρύλος, Τίμος Μαλάνος, Τέλλος Άγρας, Γιώργος Σεφέρης, Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, Κ.Θ. Δημαράς, Δ. Νικολαρεΐζης, Αντρέας Καραντώνης, Οδυσσέας Ελύτης, Βάσος Βαρίκας, Ζήσιμος Λορεντζάτος, Τάκης Σινόπουλος, Μανόλης Λαμπρίδης, Αλέξ. Αργυρίου, Δημήτρης Ραυτόπουλος, Μανόλης Αναγνωστάκης, Αλέξανδρος Κοτζιάς, Κώστας Στεργιόπουλος, Νίκος Φωκάς, Σπύρος Τσακνιάς, Νόρα Αναγνωστάκη, Βύρων Λεοντάρης, Παν. Μουλλάς, Μάρη Θεοδοσοπούλου.

Όλοι, εκλιπόντες, με δύο εξαιρέσεις, τον Νίκο Φωκά και τον Δημήτρη Ραυτόπουλο, για τους οποίους ο Αράγης θεωρεί ότι **έχουν ολοκληρώσει το έργο τους**, τονίζοντας ότι

«Ανθολογία της νεοελληνικής κριτικής» του Γιώργου Αράγη. Εκδόσεις Σοκόλη | ΝΕΟΛΟΓΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
αναλαμβάνει όλη την ευθύνη για το γεγονός ότι συμπεριλαμβάνονται στον τόμο.

Για το εξαιρετικό βιβλίο του Γιώργου Αράγη, ακολουθεί κριτικό σημείωμα της Ελισάβετ Κοτζιά.

«Η «Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνικής κριτικής» λείπει απελπιστικά από τα ελληνικά γράμματα. Το οραματικό σχέδιο του φιλολόγου Παν. Μουλλά (1935-2010) για τη σύνθεσή της δεν μπόρεσε να ευοδωθεί, ενώ οι υπάρχουσες ανθολογίες των Ζακυθηνού – Παναγιωτόπουλου – Παπανούτσου (1959) και Λορεντζάτου (1976) είναι πλέον εξαιρετικά παλαιωμένες.

Συστηματικός κριτικός μελετητής, ο Γιώργος Αράγης έχει εργαστεί τα τελευταία χρόνια προς την κατεύθυνση δημιουργίας των προυποθέσεων που θα μας οδηγήσουν στο να αποκτήσουμε κάποτε το πολύτιμο αυτό εργαλείο λογοτεχνικής, αισθητικής, εθνικής και κοινωνικής αυτογνωσίας. Προϊόντα του πολυετούς μόχθου του είναι η δοκιμακή μελέτη νεοελληνικής κριτικής. Αξιολογικές διακρίσεις (2015) με κριτικές παρουσιάσεις του έργου 27 Ελλήνων τεθνεώτων κριτικών του 19ου και του 20ού αιώνα (από τον Εμμανουήλ Στάη ως τον Βύρωνα Λεοντόρη) καθώς και η παρούσα ανθολογία με κείμενα 39 Ελλήνων κριτικών (από τον Αδαμάντιο Κοραή ως τη Μάρη Θεοδοσοπούλου).

Όπως γίνεται φανερό από την επιλογή των συγγραφέων αλλά και από τις διαρκείς υπομνήσεις του μελετητή, η εργασία του Γιώργου Αράγη εστιάζεται στα κείμενα που επιδιώκουν να αναδείξουν την αισθητική αξία ή την απαξία των λογοτεχνικών έργων για τα οποία γράφουν – εστιάζεται δηλαδή στα κείμενα της αξιολογικής κριτικής και όχι στα κείμενα λογοτεχνικής θεωρίας, λογοτεχνικής ιστορίας ή φιλολογικής κριτικής.

Αρχίζοντας από τα «Προλεγόμενα» (1804) του Κοραή στον Ηλιόδωρο, ο μελετητής παρακολουθεί πώς η ελληνική κριτική εισάγει τις θεματικές της, δημιουργεί τη θεωρία της και σταδιακά ωριμάζει, δεδομένου ότι πρόκειται για έναν σχετικώς καινούργιο κλάδο σε σύγκριση με την ευρωπαϊκή λογοτεχνική κριτική που είναι τουλάχιστον τέσσερις αιώνες παλαιότερη. Και ταυτόχρονα παρακολουθεί πώς η ελληνική κριτική αξιολόγησε την ελληνική λογοτεχνική παραγωγή – την ποίηση ως επί το πλείστον, καθώς μόνο μετά τον Πόλεμο άρχισε να δίνει αξιοσημείωτες επισημάνσεις για την πεζογραφία.

Το καταστατικό έργο της νεοελληνικής κριτικής υπήρξε, κατά τον Αράγη, το κείμενο των «Προλεγόμενων» (1859) του Ιάκωβου Πολυλά στην ποίηση του Σολωμού, διότι εκτός από

«Ανθολογία της νεοελληνικής κριτικής» του Γιώργου Αράγη. Εκδόσεις Σοκόλη | ΝΕΟΛΟΓΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

την αξιολόγηση του σολωμικού έργου υπογράμμισε τη σημασία της παράδοσης, έθεσε το ζήτημα της ανεξαρτησίας της τέχνης, επισήμανε την ανάγκη των λογοτεχνών να μην επαναλαμβάνονται στα μεταγενέστερα έργα τους και, τέλος, ανέπτυξε το πρόβλημα της απόσβεσης της προσωπικότητας του καλλιτέχνη μέσα στο έργο του. Τεράστια συμβολή του Αράγη το ότι σημειώνει ποια καινούργια ιδέα εμφανίζεται στο έργο του κάθε κριτικού και ποιοι από τους μεταγενέστερους κριτικούς, λαμβάνοντας τη σκυτάλη συνεχίζουν να την επεξεργάζονται.

Ιδιαίτερη αρετή θεωρεί ο Αράγης την αυτενέργεια του κριτικού, την έλλειψη κηδεμονίας με άλλα λόγια από τις διαφόρων λογίων θεωρίες έτσι ώστε, με τη βοήθεια τω αισθητικών του εργαλείων και χωρίς ιδεοληπτικές παρεμβολές, να μπορεί να σταθμίζει την αξία κάθε έργου. Ο μελετητής μοιάζει να φοβάται πως η ευρωπαϊκή παιδεία θα μπορούσε να περιορίσει την ανεξαρτησία γνώμης των σοβαρών Ελλήνων κριτικών – ανακαλύπτει όμως στη συνέχεια πως ο φόβος του δεν έχει βάση. (Στην Ελλάδα πράγματι δεν παρήχθη φιλοσοφικής αφετηρίας λογοτεχνική θεωρία, η ελληνική αξιολογική κριτική υπήρξε ωστόσο και πολύ πλούσια και πρωτότυπη.) Είναι κρίμα βέβαια πως στο «Εντός παρενθέσεως κεφάλαιο της δοκιμαστικής μελέτης του, ο Αράγης επέλεξε να μην κατονομάσει τους Έλληνες κριτικούς που, επειδή ακολούθησαν μια κατεστημένη κλίμακα αξιών, δεν του περιέλαβε στον τόμο.

Υποθέτουμε πως ανάμεσά τους συγκαταλέγονται κριτικοί όπως οι Καραντώνης, Παράσχος, Βαρίκας, Θρύλος Στεργιόπουλος ή Αυγέρης, οι οποίοι περιλαμβάνονται μεν στην ανθολογία, με επιφυλάξεις όμως για το μέγεθος της αυτενέργειάς τους.»

Το κριτικό σημείωμα της Ελισάβετ Κοτζιά, δημοσιεύθηκε στην "Καθημερινή" της 7ης Ιουλίου 2019

Νεολογος Αττικής

<https://neologosattikes.gr/>